

A DEVENI – ROLUL PROIECTĂRII COMUNICATIVE ÎN EDUCAȚIA COPIILOR / TO BECOME – THE ROLE OF COMMUNICATIVE PLANNING IN CHILDREN'S EDUCATION

Anca Oana RUSU

Drd. arh. / *PhD candidate Arch.*

arcstudio.ro@gmail.com

Motto: „Copiii ar trebui învățați cum să gândească, nu ce să gândească.” Margaret Mead¹

Motto: “Children must be taught how to think, not what to think.” Margaret Mead¹

Rezumat

Rolul educației este acela de a ajuta omul să se integreze în comunitate. Astfel, copiii învață regulile care trebuie respectate în societate cu scopul de a avea o lume mai bună. Crearea acestei lumi pornește de la educația pe care o primește fiecare, educație care începe acasă și se consolidează în instituțiile de învățământ. Sistemul educațional este acuzat frecvent că descurajează comunicarea, creativitatea, inițiativa și că nu promovează valori autentice. Școala propune învățarea „alfabetului” ca fiind prioritară, dar uită să pună accentul pe dezvoltarea capacității individului de adaptare într-o societate democratică. Copiii care reușesc să nu crească încătușați de idei preconcepute au șanse reale de a fi niște oameni într-adevăr liberi. O lume mai bună este o lume în care oamenii înțeleg că implicarea activă este primul pas către o transformare durabilă a societății. Democrația se poate învăța, iar principiile sale odată însușite trebuie puse în practică. Învățământul ar trebui să promoveze valorile democratice încurajând comunicarea și implicarea, evitând uniformizarea socială și individuală. Proiectarea

Abstract

The role of education is to help every person to integrate into the community. In this way, children learn the rules that should be respected in a society in order to have a better world. Creating this world starts from the education received by each individual at home and reinforced during the school years. The educational system is frequently accused of discouraging communication, creativity, initiative and not promoting authentic values. The school considers learning “the alphabet” as a priority, but neglects to focus on developing the individual capacity to adapt in a democratic society. Children who do not grow up fettered by misconceptions have a real chance to be truly free. A better world is a world where people understand that active involvement is the first step towards a sustainable transformation of the society. Democracy can be learned, and once it is assumed, its principles must be put into practice. Education should promote democratic values by encouraging communication and involvement, avoiding social and individual standardization. Communicative planning can help children to understand the democratic values through

¹ Margaret Mead (16 decembrie 1901 – 15 noiembrie 1978), antropolog american (http://en.wikipedia.org/wiki/Margaret_Mead).

¹ Margaret Mead (December 16, 1901 – November 15, 1978), American anthropologist (http://en.wikipedia.org/wiki/Margaret_Mead).

comunicativă poate ajuta copiii să înțeleagă valorile democratice printr-un exercițiu de comunicare și implicare reală, să înțeleagă și să își asume valorile comunității, să identifice problemele și să caute soluții, dar și să perceapă mai bine mediul construit.

Cuvinte cheie: proiectare comunicativă, participare copii, implicare copii

Daunele pe care societatea românească încă le înregistrează după mai bine de 25 de ani de la căderea comunismului se referă la: scindarea societății în sensul unei slabe coeziuni comunitare, glorificarea non-valorii și promovarea formelor fără fond, convingerea că sărăcia este o adevărată virtute, precaritatea mediului construit și lipsa de interes față de acesta, locuire improprie și lipsa unei culturi a respectului față de „celălalt”, lipsa spiritului civic și a implicării cetățenești în legătură cu probleme care privesc societatea, sentimentul generalizat de zădărnicie a oricărui demers întreprins spre dizolvarea atitudinii „lejere” a autorităților când este vorba despre proiecte care privesc comunitatea, implementate prin metoda „de sus în jos”, neînțelegerea drepturilor omului și ale copilului și necesitatea existenței unui spirit democratic, și, nu în ultimul rând, existența convingerii că în general comunicarea este inutilă.

Lucrarea de față va căuta să răspundă la întrebarea dacă utilizarea unor elemente caracteristice proiectării comunicative/colaborative poate avea un impact pozitiv în sensul restructurării spiritului comunitar și construirii coeziunii comunitare prin asumarea valorilor comunității, identificarea problemelor și căutarea de soluții, dar și dacă poate ajuta copiii să învețe valorile democratice printr-un exercițiu de comunicare și implicare reală și să înțeleagă mai bine mediul construit. Astfel, vom utiliza un studiu de caz pentru a face o scurtă analiză a modului în care elemente ale

a communication exercise and real involvement, to understand and assume the community values, to identify problems and seek solutions, and to better perceive the built environment.

Keywords: *communicative planning, children's participation, children's involvement*

The damages that Romanian society is still registering after more than 25 years since the communism fall are: broken society links meaning a weak community cohesion, glorifying non-value and promoting forms without substance, the belief that poverty is a real virtue, precarious built environment and lack of interest about it, improper living conditions and missing respect for “the other” culture, the lack of civic spirit and citizen's involvement in issues concerning the society, the generalized futility feeling about any action aimed to change the authorities' “lax” attitude regarding the community projects implemented with the “top down” technique, lack of understanding of the human and children's rights and the need for a democratic spirit, and not lastly the existence of a general belief that communication is unnecessary.

This paper will try to answer the question whether the use of characteristic elements of communicative / collaborative planning may have a positive impact in terms of restructuring the community spirit and build community cohesion by undertaking community values, identifying problems and seeking solutions, and also if it can help children to learn the democratic values through the communication exercise and real involvement, and to better understand the built environment. As methodology, we will use a case study to make a brief analysis of how elements of the theory of communicative / collaborative planning used in working with groups of children members of the same community

teoriei proiectării comunicative/colaborative, utilizate în lucrul cu grupuri de copii membri ai aceleiași comunități, poate crește spiritul civic și reconstrui coeziunea comunitară în contextul unei societăți democratice și poate duce la apariția unei societăți civile asertive.

Așezările umane românești ne propun imaginea în continuă schimbare a unor mari spații de tranziție care înmagazinează în primul rând speranța majorității locuitorilor că mâine viața va fi mai bună. De cele mai multe ori, membrii comunității nu reușesc să se desprindă de speranța care, nedând vreun semn că s-ar putea transforma vreodată în realitate, îi împinge către o succesiune de decizii comunitare discutabile, iar viața mai bună rămâne doar un vis. În aceste zone, locuirea se definește în primul rând prin natura relațiilor comunitare, relații care sunt din ce în ce mai slabe. Una dintre problemele „spinoase” ale acestor comunități (sau „wicked problems”, cum sunt definite de Rittel și Weber²), este slaba coeziune comunitară. O problemă „spinoasă” este foarte greu de definit, cauzele sunt în mare parte greu de identificat și în continuă schimbare, rezolvarea nu este identică celei a unei probleme similare, încercarea de a o rezolva îi schimbă caracteristicile, reușind de multe ori să o transforme într-o problemă „spinoasă” mutantă capabilă să dea naștere unor alte probleme „spinoase” foarte greu rezolvabile.

2 Dilemmas in a General Theory of Planning* HORST W. J. RITTEL Professor of the Science of Design, University of California, Berkeley MELVIN M. WEBBER Professor of City Planning, University of California, Berkeley; Policy Sciences 4 (1973), 155-169 © Elsevier Scientific Publishing Company, Amsterdam--Printed in Scotland; http://www.uctc.net/mwebber/Rittel+Webber+Dilemmas+General_Theory_of_Planning.pdf.

can increase civic spirit and rebuild the community cohesion in the context of a democratic society, leading to an assertive civil society.

The Romanian human settlements feature the changing image of large transitional spaces accumulating mainly the hope of the majority that life will be better tomorrow. Most of the community members often fail to detach of the hope that, having no sign that could ever turn into reality, pushes them to a succession of questionable communitarian decisions, while better life remains just a dream. In these areas, dwelling is defined primarily by the nature of community relations, relations that are increasingly weaker.

One of the severe and distressing problems of these communities (or “wicked problems” as defined by Rittel and Weber²), is the weak community cohesion. A “wicked problem” is very difficult to be defined as the causes are difficult to be identified and they always change, the resolution is not identical with that of another similar problem, trying to solve it will change its characteristics often succeeding to turn the problem into another mutant “wicked” one, capable of giving birth to another great problems very difficult to solve.

2 Dilemmas in a General Theory of Planning * HORST W. J. RITTEL Professor of the Science of Design, University of California, Berkeley MELVIN M. WEBBER Professor of City Planning, University of California, Berkeley; Policy Sciences 4 (1973), 155-169 © Elsevier Scientific Publishing Company, Amsterdam - Printed in Scotland; http://www.uctc.net/mwebber/Rittel+Webber+Dilemmas+General_Theory_of_Planning.pdf.

Totuși, caracteristica pozitivă a zonelor de tranziție este aceea că, atâta vreme cât mai găsim o minimă speranță, oamenii își pot asuma riscuri fără a dori să conștientizeze dimensiunea acestora și poate de aceea potențialul de schimbare al acestor comunități se dovedește a fi atât de puternic.

Într-o comunitate în care oamenii sunt obișnuiți să celebreze trecerea³ și devenirea, aspectul așezărilor ca o sală de așteptare nu pare a fi nelalocul lui. Rolul locuinței pare a fi acela de a oferi mai degrabă premisele izolării de ceilalți. Relațiile dintre adulți membri ai comunității, fie ca sunt cordiale sau agresive, au un anumit grad de superficialitate și lipsă reală de interes. Astfel, coeziunea comunității este aproape inexistentă. Legăturile slabe dintre membrii comunității pot avea ca rezultat nașterea unei alte probleme „spinoase”, care se referă la lipsa de reactivitate a grupului în situații de criză.

După cum am amintit anterior, încercarea de a ameliora problemele „spinoase” poate consolida alte probleme conținute de cea asupra căreia se intervine, orice astfel de problemă fiind, de fapt, o rețea formată din legăturile dintre alte probleme mai mult sau mai puțin grave, de aceea intervenția în cadrul comunităților care se confruntă cu astfel de dificultăți trebuie făcută doar în urma unei analize foarte atente.

Pentru a construi sau a reface legăturile comunitare ar trebui lucrat cu membrii comunității, adică simultan cu copiii și cu adulții. Primul nivel ar fi încurajarea comunicării și reconstituirea regulilor acesteia. Un alt pas foarte important, dar improbabil în condițiile unui mediu economico-financiar instabil care nu permite abandonarea grijilor cotidiene, ar fi „down-shifting”-ul care, prin încetinirea ritmului zilnic, ar putea contribui la deschiderea către lume și redescoperirea valorilor și a contextului comunitar. Proiec-

3 Ritualuri de trecere.

However, the transition zones have also a positive feature: as long as people will find a minimum hope, they can take risks without wishing to acknowledge their size and, therefore, the change potential of these communities proves to be so strong.

In a community where people use to celebrate the passing³ and becoming, the look of the settlements as a waiting room does not seem out of place. The role of the house seems to offer rather the premises for isolation. Relations between the adult members of the community, whether cordial or aggressive, have a certain degree of superficiality and real lack of interest. Such community cohesion is almost non-existent. Weak links between community members can result in the birth of other “wicked problems”, which refer to the lack of reactivity of the group in crisis situations.

As mentioned before, the attempt to ameliorate “wicked problems” strengthens other issues contained in the previous one, any such problem being actually a network of links between other more or less serious issues. Therefore, an intervention in communities facing such problems should be made only after a very careful analysis.

In order to build or restore the community links, we should work with the community members, simultaneously with children and adults. The first level is to encourage communication and restore its rules. Another very important step, but unlikely in an economically and financially unstable environment which does not allow the abandonment of every day worries, would be “down-shifting” which, by slowing the daily rhythm, could help open up the world and rediscover the values and community context, through a whole set of communication techniques, data collection and interpretation, communicative planning can facilitate the understanding of the stakeholders involved in a project aimed to solve a “wicked problem”, avoiding the emergence

3 Passing rituals.

tarea comunicativă, prin intermediul unui întreg set de tehnici de comunicare, de colectare a datelor și de interpretare a acestora, poate facilita înțelegerea părților interesate implicate într-un proiect care are ca scop rezolvarea unei „probleme spinoase”, evitarea apariției sau consolidării acestora în timpul derulării unor proiecte care au impact asupra comunității. Proiectarea comunicativă tinde să se concentreze în special asupra comunicării, astfel poate ajuta la identificarea acțiunilor și interacțiunilor care au generat aceste probleme, propunând un set de acțiuni care pot micșora distorsiunile. Concentrarea pe procesele de comunicare o face să devină un instrument foarte important de analiză, întrucât orice informație considerată importantă în legătură cu contextul (economic, social, politic sau cultural) sau cu conexiunile comunitare (relații interumane, tendințe, așteptări ale comunității, obstacole, variante posibile de rezolvare a unei anumite probleme) se poate obține doar în baza proceselor comunicative, permițând astfel comunicării raționale să influențeze luarea deciziilor. Spiritul comunitar, relațiile interumane, comunicarea, toleranța, democrația se învață, iar în acest scop utilizarea unor elemente din teoria proiectării comunicative se poate dovedi foarte eficientă. La o privire atentă, vom constata că educația este aceea care poate ameliora semnificativ problemele „spinoase”. Dar aici ne vom întâlni cu un alt subiect „spinos”: școala. Acesta este un subiect care începe să ne preocupe și să ne ocupe o foarte mare parte din timp în special atunci când copiii noștri ajung la școală. Este îngrijorător faptul că școala este percepută ca fiind o problemă și, din păcate, este o problemă reală, în special din cauza sistemului nostru de învățământ care este adesea descris ca fiind haotic. Toată lumea cere ca acest sistem să fie reformat, dar întrebarea care se ridică este „de unde să începi reforma?”.

or strengthening of such a problem during the projects that have an impact on the community. Communicative design tends to focus especially on communication, so it can help to identify actions and interactions that generated these problems by proposing a set of actions that can reduce distortion. Focusing on communication processes might be a very important tool of analysis, as any important information in relation to the context (economic, social, political or cultural) or community connections (interpersonal relationships, trends, community expectations, obstacles, possible variants of solving a certain problem) can be achieved only on the basis of communicative processes, thus allowing rational communication to influence decision making. Community spirit, relationships, communication, tolerance, democracy can be learned, and for this purpose the use of elements from the theory of communicative planning could prove very efficient. At a closer look, we find that education is the one that can considerably improve the “wicked problems”. But here we meet another “wicked” subject: school. This is a great concern and time consuming topic for us especially when our children get to school. It is alarming that the school is perceived as a problem and unfortunately it is a real problem, especially because our education system is often described as chaotic. Everyone requests this system to be reformed, but the question is “where the reform should start?”.

Susținătorii sistemului incriminat sunt creațiile aceleiași sistem, care a găsit astfel o metodă imbatabilă de a se perpetua. Sistemul nostru de învățământ, așa rău cum este descris, are o capacitate de conservare ieșită din comun. Un sistem care trăiește promovând non-valori care îi sunt necesare pentru a se conserva, nu are nevoie de personalități puternice și bine informate care ar putea la un moment dat să îl reformeze. Din păcate, în meandrele acestui sistem sunt prinși copiii⁴ care nu au capacitate de decizie și care nu sunt consultați atunci când se hotărăște implementarea unei noi schimbări. În ciuda prevederilor Art. 12 al Convenției cu privire la drepturile copilului, adoptată de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite la 20 noiembrie 1989 (republicată în Monitorul Oficial nr. 314 din 13 iunie 2001)⁵, copiii, ființe umane cu drepturi, sunt ignorați în procesul de luare a deciziilor și nu sunt întrebați care este părerea lor în legătură cu lucrurile care îi privesc în mod direct. Proiectăm școli, locuri de joacă, spații publice, mobilier urban, clădiri care urmează a fi utilizate și de către copii, unele destinate exclusiv acestora, fără să consultăm copiii, par-

4 „În sensul prezentei Convenții, prin copil se înțelege orice ființă umană sub vârsta de 18 ani, exceptând cazurile în care legea aplicabilă copilului stabilește limita majoratului sub această vârstă.” Art. 1, Convenția cu privire la drepturile copilului adoptată de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite la 20 noiembrie 1989 (republicată în Monitorul Oficial nr. 314 din 13 iunie 2001); sursă internet 12.05.2016: http://salvaticopiii.ro/upload/p000600010000_Conventie_UNU_drepturile_copilului_2010.pdf.

5 Articolul 12 1. Statele părți vor garanta copilului capabil de discernământ dreptul de a-și exprima liber opinia asupra oricărei probleme care îi privește, opiniile copilului 4 urmând să fie luate în considerare ținându-se seama de vârsta sa și de gradul său de maturitate. 2. În acest scop copilului i se va da, în special, posibilitatea de a fi ascultat în orice procedură judiciară sau administrativă care îl privește, fie direct, fie printr-un reprezentant sau un organism competent, în conformitate cu regulile de procedură din legislația națională., Convenția cu privire la drepturile copilului adoptată de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite la 20 noiembrie 1989 (republicată în Monitorul Oficial nr. 314 din 13 iunie 2001); sursă internet 12.05.2016: http://salvaticopiii.ro/upload/p000600010000_Conventie_UNU_drepturile_copilului_2010.pdf.

Its proponents are created by the same system which found such an unbeatable way to perpetuate itself. Our education system, as bad as is described, has an extraordinary capacity of conservation. A system that survives by promoting non-values that are necessary to preserve itself does not need strong and informed personalities that might reform it at one point.

Unfortunately, the children⁴ are caught in this system, because they have no decision-making capacity and are not consulted when a new change is implemented. Despite the provisions of the Art. 12 of the Convention on the Rights of the Child adopted by the General Assembly of the United Nations on 20 November 1989 (re-published in Official Monitor no. 314 of 13 June 2001)⁵, children are ignored in decision-making process and nobody is asking their opinion about anything. We design schools, playgrounds, public spaces, street furniture, buildings to be used by children, some intended exclusively for them, but without consulting children, an important part of the community, failing actually to understand what they think it is suitable for them. We are working with regulations and standards and we can

4 Article 1: For the purposes of the present Convention, a child means every human being below the age of eighteen years unless under the law applicable to the child, majority is attained earlier. Convention on the Rights of the Child adopted by the General Assembly of the Organization United Nations on 20 November 1989 (re-published in the Official Monitor no. 314 of 13 June 2001) <http://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/crc.aspx>.

5 Article 12: 1. States Parties shall assure to the child who is capable of forming his or her own views the right to express those views freely in all matters affecting the child, the views of the child being given due weight, in accordance with the age and maturity of the child.; 2. For this purpose, the child shall in particular be provided the opportunity to be heard in any judicial and administrative proceedings affecting the child, either directly, or through a representative or an appropriate body, in a manner consistent with the procedural rules of national law. Convention on the Rights of the Child adopted by the General Assembly of the Organization United Nations on 20 November 1989 (re-published in the Official Monitor no. 314 of 13 June 2001) <http://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/crc.aspx>.

te importantă a comunității, nereușind astfel să avem idee de fapt ce consideră ei că este potrivit. Lucrăm însă cu normative și standarde și putem presupune că știm ce vor copiii, dar dacă nu îi întrebăm nu reușim să aflăm dacă presupunerile noastre sunt corecte sau nu.

Participarea copiilor este un drept și se referă la oportunitatea acestora de a-și exprima punctul de vedere, efectele directe fiind influențarea luării deciziilor și producerea schimbării.⁶

Conform Ghidului pentru personalul Salvați Copiii, beneficiile participării copiilor sunt următoarele: contribuie la dezvoltarea personală, le oferă acestora oportunitatea de a se implica în acțiuni care produc anumite schimbări pozitive în comunitate, poate conduce la dezvoltarea capacității de a lua decizii și a motivației, protejează copiii prin informarea acestora asupra drepturilor lor, promovează capacitatea de implicare civică a copiilor, toleranța, respectul pentru ceilalți și incluziunea copiilor marginalizați, poate facilita accesul la instruire și dezvoltare, poate ajuta copiii să primească servicii adecvate.⁷

Copiii, minori care nu pot lua decizii pentru ei înșiși, au însă capacitatea de a gândi, a simți și a raționa ca orice ființă umană, iar uneori percep realitatea mai acut ca adulții. Mediul înconjurător este acela care își pune amprenta asupra manifestărilor ulterioare ale viitorilor adulți, dar copiii nu au posibilitatea de a-și pune amprenta asupra mediului. Copiii sunt oglinda mediului înconjurător, ei reflectând cu fidelitate armonia, dar și distorsiunile în strictă legătură cu acesta. Copiii au totuși abilitatea de a-și asuma prin joc diverse roluri care sunt întotdeauna relevante pentru viața lor, reușind astfel să-și „ventileze” o mare parte din trăiri.

6 O’Kane, Claire, 2013: Children’s Participation In The Analysis, Planning And Design Of Programmes, A guide for Save the Children staff, Londra, The Save The Children Fund 2013, cap. 1, pp. 1-2.

7 Ibidem.

assume that we know what the kids want, but if we do not ask them we will fail to know if our assumptions are correct or not.

Children’s participation is a right and it refers to the opportunity to express their point of view, with direct effects in influencing decisions and affecting the changes.⁶

According to the Guidelines for the staff of Save the Children Organization, the benefits of children participating are: contribution to the personal development, opportunity to be involved in actions what are producing certain positive changes in the community, development of the ability to make decisions and motivation, children’s protection by informing them of their rights, promoting capacity of children’s civic involvement, tolerance, respect the for others and inclusion of marginalized children, facilitating access to training and development, as well as helping children to receive appropriate services.⁷ Children are minors who cannot make decisions for themselves, but have the ability to think, to feel and to reason as any human being, and sometimes they perceive reality more acutely than the adults. Environment is putting its mark on the later manifestations of future adults, but children are not able to put their environmental footprint over it. Children are the mirror of the environment; they faithfully reflect the harmony, but also the distortions in strict relationship with it. Children still have the ability to assume different roles through games that are always relevant to their lives, helping them to “ventilate” much of their experiences.

6 O’Kane, Claire, 2013: Children’s Participation In The Analysis, Planning And Design Of Programmes, A guide for Save the Children staff, Londra, The Save The Children Fund 2013, cap. 1, pp. 1-2.

7 Ibidem.

STUDIU DE CAZ

În teza sa de doctorat „Room for Children's Participation” din 2007, arh. dr. ing. Kari Bjorka Hodneland din Norvegia, demonstrează că elemente care aparțin proiectării comunicative⁸ aplicate în lucrul cu copiii poate avea ca rezultat o mai bună înțelegere a democrației. Astfel, în anii 1996-1997, 250 de copii din 5 școli, împreună cu profesorii lor, au luat parte la un proiect derulat în parteneriat cu municipalitatea orașului Oslo, denumit „Safer City”. Acest proiect (MIABE - the Model for Increasing Awareness of the Built Environment) își propunea implicarea copiilor în acțiuni care aveau ca scop cunoașterea contextului urban din imediata lor vecinătate și identificarea unor locuri publice „mici și urâte” care ar fi putut fi îmbunătățite. Acestea au fost utilizate ca pretext pentru a ajuta copiii să experimenteze implicarea cetățenească ca drept și obligație. Sentimentul de apartenență obținut în urma cunoașterii împrejurimilor poate ajuta copiii să devină responsabili în legătură cu spațiile publice pe care le frecventează.

Deși teoria proiectării comunicative are de-a face cu copiii doar într-o mod limitat, proiectul în sine (MIABE) a reușit să pregătească un proces de participare activă, iar rezultatele s-au tradus în beneficii pentru societate și pentru individ. Proiectul avea și alte obiective: contribuția la dezvoltarea personală, exercițiul de a deveni cetățeni într-un cadru democratic, câștigarea abilităților de a avea o comunicare cu autoritățile, stimularea responsabilității și a interesului pentru spațiul public și, în general, câștigarea experiențelor pozitive din dialog. Concluzia a fost aceea că a încuraja copiii să intervină activ pentru îmbunătățirea spațiilor publice stimulează

⁸ John Forester considera că proiectele care pot afecta comunitatea trebuie să rezulte în urma unei informări meticuloase asupra contextului, iar tema de proiectare negociată cu membrii comunității trebuie să fie consensuală. Astfel, toate deciziile legate de un anumit proiect se numesc proiectare comunicativă sau „communicative planning”.

CASE STUDY

In his dissertation “Room for Children's Participation” (2007), PhD arch. eng. Kari Bjorka Hodneland in Norway shows that items belonging to communicative planning⁸ applied in working with children can result in a better understanding of democracy. Thus in 1996-1997, 250 children in 5 schools, together with their teachers, took part in a project run in partnership with the municipality of Oslo called “Safer City”. This project (MIABE - the Model for Increasing Awareness of the Built Environment) aimed to involve children in activities having as main goal to achieve the knowledge of their immediate urban context and identify public “small and ugly” places that could be improved. The public space was used as a pretext to help children to experience the citizen involvement both as a right and an obligation. The sense of belonging gained by knowing the surroundings can help children to become responsible in relation to public spaces they frequent.

Even if the theory of communicative planning involves the children only in a limited way, the project itself (MIABE) managed to prepare a process of active participation, and the results were translated into benefits for society and the individuals. The project also had other goals: contribution to personal development, the exercise of citizenship in a democratic framework, gaining skills to communicate with authorities, fostering responsibility and interest in public space and generally gain positive experiences using dialogue. The conclusion was that encouraging children to participate in order to stimulate the development of public spaces can improve the critical thinking. Thus, as adults, the

⁸ John Forester considers projects that may affect community must result after a thorough briefing on the context, while the design theme negotiated with community members must be consensual. Thus all decisions related to a particular project or communicative design are called “communicative planning”.

ză dezvoltarea spiritului critic. Astfel, adulții fiind, copiii vor avea deja capacitatea câștigată de a căuta soluții și de a face ceva practic.

Norvegia este o democrație reprezentativă în cadrul căreia copiii și participarea sunt abordate cu grijă și încurajate prin intermediul unui set de legi și regulamente, cum ar fi Convenția ONU privind dreptul copilului din 1989. Chiar înainte de ratificarea ONU, Norvegia a decis să crească interesul copiilor și al tinerilor în legătură cu Legea Proiectării și Construirii prin numirea unui adult ca reprezentant al lor de opinie. La acel moment, Comisia Națională Norvegiană de Orientare în legătură cu Legea Proiectării și Construirii era, probabil, unica în care interesul copiilor era luat în considerare în proiectarea comunitară.

MIABE a fost proiectat pentru utilizarea sa de către copiii din școala primară, adresându-se în mod special programei de clasa a 4-a și a 5-a. Programul își propunea să stimuleze gândirea critică ce era rezultatul discuțiilor care aveau loc în timpul lucrului cu mediul construit. Conform lui Forester, aceste acțiuni comunicative ar trebui să contribuie la „extinderea sau restrângerea bazei de proiectare, a spiritului critic, a participării și, astfel, la luarea deciziilor”. În cadrul unui curs introductiv, copiii au fost instruiți cu privire la modul de comunicare cu diferitele grupuri de oameni mari implicate în proiect (proiectanți, funcționari) și au fost învățați cum pot cartografia zona care urma a fi investigată.

Copiii care au participat la proiect au fost invitați să se implice ca reprezentanți ai întregii comunități. „Perspectiva vieții lumii în societate le este rezervată indivizilor activi care preferă mai degrabă să ia parte la evenimente decât să le observe. Viața lumii semnifică deopotrivă contextul și depozitul științei intuitive și al științei active pentru actorii sociali.”⁹

9 Sager, T. 1990. „Communicate or Calculate”. *Planning Theory and Social Science Concepts in a Contingency Perspective*. Nordplan, Stockholm, p. 247.

children will have the ability to seek solutions and to do something practical.

Norway is a representative democracy in which children and participation are carefully addressed and encouraged through a set of laws and regulations such as the UN Convention on the child's right from 1989. Even before UN ratifying it, Norway has decided to strengthen the children and young people interest regarding the design and construction law by appointing an adult as their representative. At that time, the Norwegian National Commission Guidance on designing and building law was probably the only one considering the interests of the children in the community design.

MIABE was conceived to be used by children in primary school, particularly addressing the 4th and 5th class. The program aimed to stimulate critical thinking which was the result of discussions during work with the built environment. According to Forester, these communicative actions should help to “expand or restrict database design, critical thinking, participation and thus decision making”. In an introductory course, the children were instructed on how to communicate with large groups of people involved in the project (architects, administration staff) and they learned how to map an area that was being investigated.

Children who participated in the project were involved as representatives of the entire community. “The lifeworld perspective in a society is reserved for the acting individuals taking part in the events rather than observing them. The lifeworld signifies both a context of reference and a repository of intuitive knowledge and know-how for social actors.”⁹

9 Sager, T. 1990. „Communicate or Calculate”. *Planning Theory and Social Science Concepts in a Contingency Perspective*. Nordplan, Stockholm, p. 247.

Spațiul public a fost utilizat ca bază de lucru pentru că pe de o parte toată lumea se poate pronunța asupra aspectului acestuia, iar pe de altă parte era ușor de găsit adresa pentru întrebări, reclamații sau sugestii, întrucât întreținerea este responsabilitatea municipalității.

Una dintre concluzii a fost aceea că stimularea copiilor să analizeze și să propună soluții pentru spațiile publice care aveau nevoie de îmbunătățiri se pare că are ca rezultat dorit dezvoltarea spiritului critic și astfel apariția unor idei, soluții alternative și a dorinței de a face ceva practic. Cunoașterea propriului cartier le conferă copiilor sentimentul de apartenență și le crește responsabilitatea.

Copiii au fost încurajați să dialogheze cu autoritățile, să compună scrisori oficiale prin care cereau să se ia anumite măsuri, iar capacitatea dobândită de a stăpâni un vocabular utilizat de grupuri de specialiști a ajutat copiii să experimenteze un fel de egalitate cu adulții.

Dacă în urma acestui proiect-pilot s-a ajuns la concluzia că teoria proiectării comunicative poate fi un suport pentru dezvoltarea abilităților viitorilor adulți în spiritul democrației reprezentative, acest lucru fiind posibil prin comunicare și stimularea gândirii critice, ar fi oare posibil ca utilizarea practicilor caracteristice proiectării comunicative în cazul comunităților românești să ajute la reconstituirea unui anumit spirit comunitar, la o înțelegere a practicilor democratice, la scăderea tendințelor discriminatorii și la creșterea unor viitori membri asertivi ai societății civile?

Conform lui Heidi Gerard Kaduson¹⁰, copiii își pot exprima trăirile doar prin intermediul jocului, de aceea ar trebui să nu pierdem din vedere și rolul terapeutic pe care aceste manifestări ludice îl pot avea.

10 Dr. Heidi Gerard Kaduson este specializată în intervenția psihologică pentru copii și este director al Institutului de Formare în Terapie prin Joc din Monroe, New Jersey.

The public space was used as a working basis because, on the one hand, everyone can decide on its appearance and, on the other hand, the address for questions, complaints or suggestions was easy to find, as long as the maintenance is the responsibility of the municipality.

One of the conclusions was that stimulating the children to analyze and propose solutions for public spaces in need for improvement has as desired results the development of critical thinking and the emergence of ideas, alternatives and desire to do something practical. Knowing their own neighbourhood increases the sense of belonging and responsibility to the children.

Children were encouraged to communicate with the authorities, to compose official letters that called to take certain measures, and the gained ability to use a vocabulary used by groups of specialists helped children to experience a kind of equality with adults.

If the conclusion of this pilot project is correct - that the theory of communicative planning can be a support for skills development for future adults in the spirit of representative democracy, possible through communication and fostering critical thinking - would it be possible that the use of practices characteristic to the communicative planning in the case of Romanian communities to help to reconstruct a certain community spirit, to understand the democratic practices, to decrease discriminatory tendencies and to grow the future assertive members of the civil society?

According to Heidi Gerard Kaduson¹⁰, children can express their feelings only through games; that's why we should not lose from sight the therapeutic role that these events can have.

10 Dr. Heidi Gerard Kaduson is specializes in psychological intervention for children and is director of the Institute for Training in Game Therapy in Monroe, New Jersey

Totodată, Charles E. Schaefer¹¹ afirmă că jocurile care presupun utilizarea pieselor de construit le pot oferi copiilor posibilitatea obținerii unui sentiment de împlinire prin stimularea implicării, dar și pentru că sunt manifestări care simulează luarea în posesie a spațiului. Jocurile care presupun construirea¹² sunt foarte populare și facilitează construirea relațiilor interumane și a interacțiunilor pozitive. Construind împreună, copiii învață să comunice unii cu ceilalți, să colaboreze și să tolereze diferențele dintre ei. Jocurile care presupun creativitatea cooperantă¹³ și care se desfășoară asemeni unei „șarete”¹⁴ ajută la dezvoltarea abilităților individuale de cooperare și pot pune bazele coeziunii grupului. Toate aceste jocuri pot fi utilizate în cadrul activităților cu copiii.

Conform Ghidului pentru personalul Salvați Copiii, copiii trebuie implicați în funcție de capacitatea lor de înțelegere. Astfel cele trei niveluri de participare și de implicare sunt, în funcție de vârstă: participarea consultativă 7-17 ani (este un proces prin care adulții încearcă să afle punctele de vedere ale copiilor, dar care poate să nu conducă la luarea deciziilor către copii), participarea colaborativă sau comunicativă 12-17 ani (presupune un grad mai mare de parteneriat între copii și adulți, oferă oportunitatea unei implicări active la orice nivel al luării de decizii și capacitatea de a influența rezultatele) și participarea condusa de copii

Charles E. Schaefer¹¹ also says the games with built parts can give the children the opportunity to get a sense of accomplishment by stimulating involvement, and also because they are simulating taking possession of the space. Construction games¹² are very popular and facilitate the building of positive human relationships and interactions. Building together, children learn to communicate with each other, collaborate and tolerate their differences. Games that involve cooperative creativity¹³, operating like a “design charette”¹⁴, help the individual skills to develop and can be the groundwork for cooperation and group cohesion. All these games can be used in the children’s activities.

According to the Guide for Save the Children staff, children should participate in conformity with their ability of understanding. Thus, the three levels of participation and involvement are: 7-17 years - consultative participation (adults try to seek the views of children, but may not result in made by children decisions), 12-17 years - collaborative or communicative participation (implies a greater degree of partnership between children and adults, provides the opportunity for an active involvement at all levels of decision-making and the ability to influence outcomes) and 15-18 years - participation led by the children (children can identify issues of con-

11 Charles E. Schaefer este profesor emerit de psihologie la Farleigh Dickinson University din New Jersey și cofondator al Asociației pentru Terapie prin Joc din SUA.

12 Pp. 349-354 „101 tehnici favorite ale terapiei prin joc”, coord. Heidi Gerard Kaduson și Charles E. Schaefer.

13 Idem, Pp. 472-475.

14 Conform lui Sanoff, șareta este un proces de proiectare comunicativ, similară unui brainstorming multidisciplinar, iar rezultatul său este ilustrativ. Obiectivul este acela ca la final să se ajungă la un plan de dezvoltare fezabil și ajută la creșterea calității proiectelor prin implicarea publică.

11 Charles E. Schaefer is professor emeritus of psychology at Farleigh Dickinson University in New Jersey and co-founder of the Association for Play Therapy US

12 101 favorite techniques of therapy through play, coord. Heidi Gerard Kaduson and Charles E. Schaefer, pp 349-354

13 101 favorite techniques of therapy through play, coord. Heidi Gerard Kaduson and Charles E. Schaefer, pp 472-475

14 According to Sanoff, the Design Charette is a communicative process similar to a multidisciplinary brainstorming, and its result is illustrative. The objective is to arrive at a feasible development plan and increase the quality of projects through public involvement.

15-18 ani (copiii pot identifica chestiunile de interes, iar adulții vor fi facilitatori).¹⁵ Participarea trebuie să respecte obligatoriu o serie de indicatori de calitate: să fie transparentă, voluntară, relevantă, incluzivă, sigură, rezultatele trebuie să fie măsurabile, iar adulții care lucrează cu copiii trebuie să fi fost antrenați în acest sens.

Concluzia este că principiile și tehnicile proiectării comunicative utilizate în lucrul cu grupuri de copii pot contribui la construirea unei democrații reprezentative și la refacerea legăturilor comunitare, acestea având ca rezultat sperat o îmbunătățire a imaginii așezărilor, poate ajuta copiii să înțeleagă valorile democratice prin stimularea comunicării, a implicării și creșterea spiritului critic, copiii reușind astfel să identifice valorile comunității și potențialele probleme, să caute și să propună soluții.

Traducere: Luiza Niță, Alexandra Purnichescu, filologi

cern and adults will be facilitators)¹⁵. Participation must comply with a series of mandatory quality indicators: to be transparent, voluntary, relevant, inclusive, safe, the results must be measurable and adults working with children should be trained for this purpose.

The conclusion is that the principles and techniques of communicative planning used in working with groups of children can help to build a representative democracy and rebuild community links, resulting in a desired image of improved settlements, and can help children to understand the democratic values by fostering communication, involvement and increasing criticism, this way children succeeding in identify community values and potential problems, seeking and proposing solutions.

Translation: philologists Luiza Niță, Alexandra Purnichescu

15 O'Kane, Claire, 2013: Children's Participation In The Analysis, Planning And Design Of Programmes, A guide for Save the Children staff, Londra, The Save The Children Fund 2013, cap. 3, pp. 10-11.

15 O'Kane, Claire, 2013: Children's Participation In The Analysis, Planning And Design Of Programmes, A guide for Save the Children staff, Londra, The Save The Children Fund 2013, cap. 3, pp. 10-11.

Bibliografie / Bibliography

- BJORKA, Hodneland, Kari, *Room for Children's Participation - Reflection on Communicative Practice in an Educational Context*, Teză de doctorat, Oslo School of Architecture and Design, 2007
- HAMDI, Nabeel, *Educating for real*, Londra, Intermediate Technology Publications, 1996.
- HAMDI, Nabeel. *The placemaker's guide to building community*, Londra, Earthscan, 2011.
- KADUSON, Heidi Gerard Dr., SCHAEFER, Charles E., Coord., *101 tehnici favorite ale terapiei prin joc*, Oana Munteanu (trad.), București, Editura Trei, 2015
- NICULAE, Lorin Constantin, *Arhipera _ Arhitectura socială participativă*, Teză de doctorat, Universitatea de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu”, 2013
- Niculae, Lorin Constantin, „Proiectarea comunicativă_factor cheie al sustenabilității arhitecturii sociale”, *Argument* 6, 2014.
- PEARSON, John; ROBBINS, Mark, *University - Community design partnership Inovations in Practice*, New York, Princeton Architectural Press, 2002.
- Revista de antropologie urbană, București, Oscar Print, Anul I (2013) nr. 1.
- SANOFF, Henry, AIA, *Community Participation Methods in Design and Planning*, New York, John Wiley & Sons Inc, 2000.

Webografie / Webography

- http://www.uctc.net/mwebber/Rittel+Webber+Dilemmas+General_Theory_of_Planning.pdf, sursă web iunie 2016
- Convenția cu privire la drepturile copilului adoptată de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite la 20 noiembrie 1989 (republicată în Monitorul Oficial nr. 314 din 13 iunie 2001); sursă web mai 2016,
- http://salvaticopiii.ro/upload/p000600010000_Conventie_ONU_drepturile_copilului_2010.pdf
- Children's Participation In The Analysis, Planning And Design Of Programmes, A guide for Save the Children staff, Claire O'Kane, 2013; sursă web mai 2016,
- http://www.unicef.org/adolescence/cypguide/files/Children_Participation_in_Programming_Cycle.pdf
- Could The Theory Of Communicative Planning Possibly Guide A Practical Process To Enhance Children's Understanding Of Democracy?, Kari Bjørka Hodneland, sursă web 2014, <http://aesop2005.scix.net/data/papers/att/396.fullTextPrint.pdf>